

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/22918,Wytownia-Sprzetu-Komunikacyjnego-PZL-Rzeszow-w-Rzeszowie.htm>
19.05.2024, 17:39

Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego PZL Rzeszów w Rzeszowie

Hasło wydrukowane w **Tom III**

Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego PZL Rzeszów w Rzeszowie, powstała w 1937 jako Wytwórnia Silników nr 2 PZL w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego; 1980–1981 zatrudniała ok. 13 tys. pracowników.

Od 20 VIII 1980 w WSK PZL odbywały się burzliwe zebrania i krótkotrwałe strajki, podczas których formułowano liczne postulaty wobec dyrekcji zakładu (łącznie 300 postulatów, w tym utworzenia niezależnych zw. zaw.). 2 IX 1980 przedstawiciele załogi (Jan Cupryś Andrzej Kuźniar, Stefan Miąsik, Andrzej Wąsik) pojechali z postulatami do władz centralnych w Warszawie. 8 IX powstał Międzywydziałowy KS z przew. A. Kuźniarem, 9 IX rozpoczęły się rozmowy przedstawicieli załogi (41 osób, m.in. Eugeniusz Bobulski, Jan Winiarski i Adam Matuszczak) z dyrekcją, zakończone 17 IX podpisaniem porozumienia. Międzywydziałowy KS przekształcił się w Międzywydziałowy Komitet Robotniczy, który kontrolował realizowanie porozumień, wyłoniono 8-osobowy Komitet Założycielski. Antoni Kopaczewski (WSK-PZL), jako reprezentant Rzeszowa wszedł w skład KKP.

13 XII 1980 wybrano 151 członków KZ (przew. A. Matuszczak) i 52 Komisje Wydz. WSK PZL Rzeszów liczył ok. 12,5 tys. członków „S”. W okresie strajku chłopskiego w budynku b. WRZZ w Rzeszowie „S” WSK PZL czynnie wspierała protest, jego członkowie ochraniaли budynek, współorganizowali zaopatrzenie. 27–28 I 1981 w WSK PZL odbył się strajk solidarnościowy na znak poparcia strajku chłopskiego. 2 IV 1981 WSK PZL odwiedził bp Ignacy Tokarczuk. W VI 1981 wybrano 39 delegatów na I WZD Regionu Rzeszowskiego; w VII 1981 podczas I WZD A.

Kopaczewski (WSK PZL) został wybrany na przew. ZR; A. Kuźniar, A. Matuszczak i A. Kopaczewski (WSK PZL) zostali delegatami na I KZD. 12-14 VIII 1981 KZ była gospodarzem obrad Sieci Organizacji Zakładowych „S” Wiodących Zakładów Pracy. 20 IX 1981 bp I. Tokarczuk poświęcił sztandar zakładowej „S”, uroczystość zgromadziła ok. 30 tys. osób. 8 X 1981 w WSK PZL Rzeszów powołano Tymczasową Samorządową Radę Pracowniczą.

W stanie wojennym zakład zmilitaryzowano. Internowani zostali: Teodor Augustynowicz, E. Bobulski, Kazimierz Bogaczewicz, Ludwik Branach, Waldemar Ciąpała, Franciszek Cieszyński, Stanisław Dolecki, Stefan Hałoń, Stanisław Hein, Waław Kalina, Kazimierz Kochanowicz, Janusz Konieczkowski, A. Kopaczewski, Marian Krztoń, A. Kuźniar, A. Matuszczak, Jan Ogrodnik, Stanisław Olechowski, Jan Ostrowski, Stefan Rączy, Eugeniusz Rogala, Janusz Rut, Jacek Rząsa, Józef Smoła, Adam Śnieżek, Andrzej Urbaniak, A. Wąsik. 12/13 XII 1981 Stanisław Łoza i Stefan Hałoń wynieśli z zakładu sztandar „S”, ukrywany do XI 1987. 15-16 XII 1981 m.in. na Wydz. W-82, W-83, W-77 przeprowadzono strajk. 23 XII zostali aresztowani przywódcy strajku Antoni Kamiński i Tadeusz Panek. 16 I 1982 Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego (na sesji wyjazdowej w Rzeszowie) skazał w trybie doraźnym A. Kamińskiego na 5 lat pozbawienia wolności; T. Panek, ze wzgl. na chorobę, sądzony rok późn. przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie został skazany na 10 mies. pozbawienia wolności w zawieszeniu. W V 1983 za kolportaż ulotek został aresztowany Grzegorz Wojturski, po 3 mies. Sąd Rejonowy w Rzeszowie, skazał go na 1,5 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu i grzywnę. Od wiosny 1982 w zakładzie działała tajna Tymczasowa KZ (w składzie m.in. A. Matuszczak, Marian Zima, S. Łoza, A. Śnieżek, M. Matuszewski, S. Hałoń, A. Wąsik). TKZ organizowała pomoc represjonowanym i ich rodzinom, kolportaż prasy podziemnej i zbiórki składek. W XII 1982 przedstawiciel TKZ A. Śnieżek wszedł w skład RKW w Rzeszowie. W IV 1983 za kolportaż zostali aresztowani Jan Gwóźdź, Mieczysław Kilarski i S. Rączy. Od IX 1984 członkowie „S” z WSK PZL Rzeszów uczestniczyli w Pielgrzymkach Ludzi Pracy na Jasną Górę. W 1985 TKZ wprowadziła kilku działaczy do Rady Pracowniczej;

do prezydium Rady Pracowniczej w WSK PZL Rzeszów z ramienia „S” weszli Tadeusz Cebulak, Teodor Augustynowicz, Marian Zima; w nast. kadencji (1987–1989) M. Zima, T. Cebulak, A. Śnieżek. 1982–1989 członkowie „S” działali w siatkach kolportażowych, uczestniczyli w manifestacjach, opozycyjnych spotkaniach, w tym w Duszpasterstwach Ludzi Pracy, Katolickich Tygodniach Historycznych, Chrześcijańskich Dniach Kultury, mszach za Ojczyznę, dożynkach i in. spotkaniach środowiskowych.

Od 5 X 1988 podziemna „S” w WSK PZL podjęła jawną działalność; XI 1988 – III 1989 Komisja Organizacyjna „S” WSK PZL spotykała się w domu katechetycznym kościoła farnego. 21 III 1989 zorganizowano zakładowy okrągły stół. W wyborach 4 VI 1989 A. Matuszczak został wybrany posłem RP z listy KO.

Od 1990 „S” WSK PZL w Rzeszów walczyła o utrzymanie przemysłu lotniczego w kraju i miejsc pracy. 1990/1991 z inicjatywy zakładowej „S” powołano Sekcję Krajową Przemysłu Lotniczego.

W 1996 zakład został przekształcony w spółkę akcyjną WSK PZL Rzeszów SA. W III 2002 amerykańsko-kanadyjska korporacja United Technologies Holding SA objęła pakiet 85% akcji, nast. 100% akcji.

W 2018 zakład produkował silniki lotnicze i zatrudniał ponad 4 tys. pracowników; „S” zrzeszała 1870 członków; ZZ Przemysłu Elektromaszynowego 1288 członków; ZZ Pracowników Inżynieryjno-Techn. i Ekonomicznych 240 członków.

12 XII 1970 – 9 III 1990 zakład był rozpracowywany przez Wydz. IIIA/Wydz. V/WOG KW MO/WUSW w Rzeszowie w ramach SO krypt. Delta.

Michał Stręk

[Region Rzeszowski, Rzeszów](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)